

BIJEENKOMST PAKHUIS DE ZWIJGER 4 OKTOBER

Op 4 oktober vond de bijeenkomst 'Het nieuwe Marineterrein' in Pakhuis de Zwijger plaats. Ruim 170 belangstellenden hebben kennis genomen van de voortschrijdende ideeën van de plannenmakers (Rijk, gemeente Amsterdam en Bureau Marineterrein Amsterdam) op basis van nadere onderzoeken en reacties uit de informatie- en consultatieronde. Na een aantal plenaire presentaties en vraaggesprekken is met de plannenmakers in groepjes verder gesproken over onderwerpen als groen, duurzaamheid, wonen en samenhang met omgeving. Van het plenaire deel is een livestream te bekijken via <https://dezwijger.nl/programma/het-nieuwe-marineterrein>. Hieronder volgt een kort verslag van zowel het plenaire deel als de bilaterale gesprekken rondom de verschillende onderwerpen.

Elf bijeenkomsten

De bijeenkomst in Pakhuis de Zwijger vormde het sluitstuk van elf voorgaande bijeenkomsten die vanaf 19 juli zijn georganiseerd in het kader van de informatie- en consultatieronde. In die eerdere bijeenkomsten is vooral informatie aan belangstellenden gegeven en zijn reacties opgehaald over de eerste ideeën. Nu was het de beurt aan de plannenmakers om hun voortschrijdende inzichten over de toekomst van Marineterrein Amsterdam te delen.

Plannenmakers aan het woord

Na een opening door Liesbeth Jansen (directeur Bureau Marineterrein Amsterdam), nam Veronika Meijer (stedenbouwkundige, gemeente Amsterdam) het over. Zij vertelde over de geschiedenis van het terrein, de ruimtelijke karakteristieken van het terrein en de omgeving en de ruimtelijke uitgangspunten die

richting zullen geven aan de verdere doorontwikkeling. Onder meer ging zij in op het mengen van functies op het terrein, het openbaar houden van de kades aan het Oosterdok, een mogelijk daklandschap, ruimte voor sport en de impact van geen auto's op het terrein.

Suzanne in 't Veld (projectmanager, Rijksvastgoedbedrijf) lichtte in de tweede presentatie toe waarom focus wordt gelegd op innovatie en kennisdelen, waarom het terrein als binnenstedelijke locatie zich hiervoor zo goed leent en wat dit betekent voor de sfeer en overige activiteiten (wonen, sport, openbare ruimte, voorzieningen, cultuur) op het terrein. Zij gaf aan dat de gekozen focus in het belang van de omgeving, de stad, de regio en Nederland is.

Hierna volgden twee korte vraaggesprekken. Met Patrick Spaans (projectmanager, gemeente Amsterdam) ging het over het wonen. Hij gaf aan wat de meerwaarde van wonen is in de binnenstad en zo'n beoogd innovatiemilieu. Tevens gaf hij een eerste indicatie van het mogelijk aantal woningen. Op basis van de huidige verkenningen zouden dit er 800 tot 1.000 kunnen zijn. Op de vraag voor welke doelgroepen gebouwd gaat worden, gaf hij aan dat dit nog niet duidelijk is, maar dat in ieder geval het uitgangspunt is dat het wonen ook bijdraagt aan de totale sfeer en levendigheid van het gehele terrein. Tevens is in het vraaggesprek met Patrick Spaans ingegaan op twee zorgen die uit de informatie- en consultatieronde naar voren kwamen: hoe zorg je dat er samenhang komt tussen de ontwikkeling op Marineterrein Amsterdam en aanpalende ontwikkelingen en hoe zorg je dat de ambities ook bij toekomstige verkoop gevolgd worden? Wat de zorg over samenhang betreft, gaf Spaans aan dat de gemeente een gebiedsuitwerking voorbereidt waarin

diverse buurten in het oostelijk deel van de binnenstad in samenhang belicht worden. Wat het borgen van ambities betreft, werd gesteld dat rijk en gemeente uitgangspunten vastleggen die, ongeacht welke eigenaar dan ook, nagevolgd moeten worden.

Het vraaggesprek met Liesbeth Jansen ging in over de meerwaarde van tijdelijkheid, het ontwikkelen zonder gedetailleerd stedenbouwkundig plan en het selectieproces van tijdelijke huurders. Zij benadrukte ook het belang van een geleidelijke ontwikkeling, omdat zo ingespeeld kan worden op nieuwe inzichten en veranderingen in de samenleving. Zeker in een innovatieve omgeving is dit van belang, aldus Jansen.

Thematafels

Na dit plenaire deel volgden de gesprekken rondom onderwerpen die tijdens de informatie- en consultatie centraal zijn komen te staan. De aanwezigen gingen met de plannenmakers in gesprek over de volgende onderwerpen: (a) groen, inrichting en verkeer, (b) sport en cultuur, (c) wonen, stedenbouw en hoogbouw, (d) Marineterrein en omgeving, (e) innovatie en duurzaamheid en (f) samenwerking en proces. De toonzetting was overwegend positief en enthousiast, maar er werden ook zorgen en twijfels geuit.

Groen, inrichting en verkeer

Bij het onderwerp 'groen, inrichting en verkeer' werd aangegeven moeilijk een beeld te krijgen wat het betekent als maximaal vijftig procent van het gebied bebouwd wordt en de overige vijftig procent onbebouwd blijft. Zorgen werden geuit over te weinig groen, te weinig aaneengesloten groen, alleen maar kijkgroen in plaats van gebruiksgroen en onvoldoende garanties dat het groen – waaronder de waardevolle bomen – op den duur behouden

blijft. Enkele aanwezigen benadrukten drie grote open groenplekken op Marineterrein Amsterdam te beschermen: Voorwerf, sportveld en helikopterveld. Ook waren er aanwezigen die vroegen om een groene route vanaf de Oostelijke Eilanden tot diep op het Marineterrein. Het idee om daken te vergroenen, werd omarmd. Maar dat mag niet betekenen dat er weinig groen op het maaiveld komt, aldus aanwezigen. Tevens werd gesteld dat het groen dat er nu is, vooral de kans moet blijven krijgen zich te bewijzen. Begin dus vooral niet met het volbouwen van het reeds aanwezige groen, aldus verschillende aanwezigen.

Sport en cultuur

Bij het onderwerp 'sport en cultuur' werd benadrukt dat deze zowel voor Marineterrein Amsterdam als voor de omgeving belangrijk zijn. Onwonenden benadrukten dat zowel sport als cultuur toegankelijk en betaalbaar voor de buurt moeten zijn en dat prijs wordt gesteld op een sportveld op het terrein. Het idee om de Binnenhaven te benutten voor zwemmen, werd gewaardeerd. Maar er zouden ook andere watersporten mogelijk kunnen zijn, zo gaven enkele aanwezigen aan. Ook werd gevraagd om douches en opslagplekken op het terrein en faciliteiten voor urban sports.

Wonen, stedenbouw en hoogbouw

De eerste ideeën en uitgangspunten die gepresenteerd werden over 'wonen, stedenbouw en hoogbouw' oogsten zowel lof als kritiek. Lof was er voor de keuze om geen gedetailleerd stedenbouwkundig plan te maken, maar in te zetten op geleidelijkheid op basis van vooraf goed vastgelegde kwaliteiten, ambities en waarden. Ook werd waardering uitgesproken over de presentaties en uitgangspunten. Kritiek werd door sommigen geuit over de getoonde referentiebeelden.

Gaven deze niet een te idyllisch beeld? Zal de praktijk niet zo zijn dat er straks een ontwikkelaar komt die alles volbouwt? Heeft de gemeente wel voldoende mogelijkheden om de kwaliteiten en waarden tot uiting te laten komen en de ambities waar te maken? Zowel bewoners van de Dijkgracht als de Piet Heinkade maken zich zorgen over de bebouwing aan het noordelijk deel van Marineterrein Amsterdam. Wordt dit niet te hoog en te massaal? Blijft het uitzicht dat men nu heeft er wel?

Marineterrein en omgeving

Bij het onderwerp 'Marineterrein en omgeving' werd teruggegrepen op het vraaggesprek tijdens het plenaire deel. Er is begrip voor het gegeven dat de plannenmakers zich in eerste instantie concentreren op het formuleren van goede en duurzame uitgangspunten voor de toekomst van Marineterrein Amsterdam. Maar aanwezigen benadrukken tegelijkertijd het belang van een meer samenhangende visie op een hoger schaalniveau. Verschillende vragen zijn er over de toekomst van de Kattenburgerstraat, de wisselwerking tussen deze straat, Marineterrein Amsterdam en Kattenburg. Wordt de Kattenburgerstraat een stadsstraat of blijft het de sfeer van een brede laan houden? Wordt de muur doorgebroken of blijft de toekomstige bebouwing van Marineterrein Amsterdam achter de muur staan? De gebiedsuitwerking voor de oostelijke binnenstad, waaraan gerefereerd werd tijdens een van de vraaggesprekken, is erg belangrijk. Hiermee kan samenhang en synergie ontstaan in dit deel van de binnenstad.

Innovatie en duurzaamheid

Bij het onderwerp 'innovatie en duurzaamheid' kwamen veel ondernemers. Zij vroegen om de

selectiecriteria om zich op het terrein te kunnen vestigen. Ook vroegen zij, zoals tijdens de presentatie ook werd aangegeven, om ruimte voor scale-ups. Juist voor bedrijven die doorgroeien is het zo lastig om een passende locatie in de binnenstad te vinden. Gesuggereerd werd om niet alleen de gebouwen adaptief te maken, maar ook de verhuurvoorwaarden. Zou het niet mogelijk zijn om te experimenteren met huurcontracten waarbinnen je makkelijk meer en minder ruimte kan huren binnen een periode? Juist in een innovatieve omgeving zullen er bedrijven komen, die snel groeien en krimpen. Over de thema's waarop Marineterrein Amsterdam zich zou kunnen profileren, werd verschillend gedacht. Sommige aanwezigen spraken de thema's 'digital innovation' en 'sustainable design' aan, andere aanwezigen vroegen zich af of Brabant zich hier niet al op profileert. Dat talentontwikkeling, ongeacht welk thema dan ook, van belang is voor zowel de werknemers, werkgevers als de toekomstige economie van stad, regio en land werd breed herkend. Hierin kan nog veel geïnnoveerd worden, aldus enkele aanwezigen. Ook gaven enkele omwonenden aan graag mee te willen innoveren. Kunnen de groen-blauwe daken waarmee nu op Marineterrein Amsterdam geëxperimenteerd wordt, niet uitgerold worden naar Kattenburg? Het idee om op de daken een openbaar daklandschap te maken, sprak omwonenden ook aan. Waarom ook dit niet op onze eigen daken? En als Marineterrein Amsterdam wil uitblinken in duurzaamheid, dan graag samen met de omgeving, aldus verschillende omwonenden. Tot slot werd vanuit de omgeving verschillende keren gevraagd om glasvezel. Zo kan Kattenburg profiteren van de ontwikkelingen op Marineterrein Amsterdam, aldus enkele aanwezigen.

Samenwerking en proces

Bij het onderwerp 'samenwerking en proces' werd de waardering uitgesproken over zo'n vroegtijdige informatie en consultatie en de wijze waarop de avond georganiseerd was. Maar er klonk ook kritiek. Enkele deelnemers van Buurtplatform Kattenburg-Marineterrein gaven aan dat zij onderdeel van het programma hadden moeten zijn, gezien de langdurige betrokkenheid bij Marineterrein Amsterdam.

Uit een korte samenvatting van de gesprekken rondom de onderwerpen werd een gemeenschappelijk signaal en daarmee een oproep aan de plannenmakers duidelijk: zorg dat er een passend vervolg komt op de afgelopen informatie- en consultatieronde. De belangstelling voor en betrokkenheid bij Marineterrein Amsterdam is en blijft groot, zo gaven aanwezigen aan.